

A közös tanács egységes jogalanyként működött, vagyona az önálló képviselőtestület létrehozó önkormányzatok, mint jogutódok közös tulajdona. Ilyennek minősül a gázközmű vagyon, illetve helyébe lépett igényen alapuló juttatás.

E közös vagyon megosztásakor azonban nem lehet valamennyi volt társközség javára közös vagyont keletkeztető hozzájárulásnak tekinteni a beruházással közvetlenül érintett ingatlanok tulajdonosainak (a jelenlegi alperes község lakóinak) pénzbeli vagy munkavégzésben megnyilvánuló egyéb anyagi hozzájárulását.

Győri Ítéltábla Gf.IV.20.111/2006/12.

Alkalmazott jogszabályok: 2001. évi LVI. tv. 1. §, 3. §. (2) bekezdésére, 1990. évi LXV. tv. 107. §. (1) bekezdés c) pontja, Ptk. 147. §. és 148. §.

A megyei bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy gázközmű vagyon állam általi rendezéséből jutó rész címén 15 napon belül fizessen meg az I. r. felperesnek 10.476.600,-, II. r. felperesnek 7.719.600,-, III. r. felperesnek 5.514.000,-, IV. r. felperesnek 3.308.400,-, V. r. felperesnek 6.616.800,-, VI. r. felperesnek 9.373.800,- Ft-ot. Kimondta, hogy az alperes a fenti összegek után a felpereseknek kamat fizetésére köteles a rendelkező részben meghatározottak szerint.

Ítélete indokolásában megállapította, hogy a peres felek az 1990. évi LXV. tv. hatálybalépését megelőzően alperesi székhellyel közös tanácsot alkottak. A tanács neve J. Nagyközségi Közös Tanács volt.

A gázközmű beruházás 1983-1989. években J.község területén megvalósult részéhez a közös tanács összesen 12.843.000,- Ft forrással rendelkezett. 1990. évet követően lakossági hozzájárulásból további 730 m vezeték került megvalósításra. A 12.843.000,- Ft-ból 6.956.000,- Ft-ot állami hozzájárulás, 2.540.000,- Ft-ot megyei tanácsai hozzájárulás, 3.347.000,- Ft-ot pedig vállalatoknak, intézményeknek a tanács fejlesztési alapjába való befizetései tették ki. A tanács pénzügyi beszámolójában lakossági hozzájárulást nem jelenített meg.

Az 1990. évi LXV. tv. hatálybalépését követően a peres felek a közös tulajdonokba került vagyon megosztásáról megállapodást kötöttek, a megosztás lakosságarányosan történt, a megállapodás kitért arra, hogy az a J. község területén lévő gázközmű vagyont nem érinti.

Az önkormányzati törvény hatálybalépésével a peres felek valamennyien önálló helyi önkormányzatok lettek.

Az alperes 2001. februárjában megállapodást kötött a Magyar Állammal, melynek tárgya a gázközmű vagyonnal kapcsolatos önkormányzati igények rendezése volt. A megállapodás szerint az alperes 116.463.031,- Ft összegű járandóságra jogosult. Ezt az értéket az alperes – készpénzben illetőleg államkötvényben - megkapta.

A megyei bíróság kifejtette, hogy a gázközmű beruházás megvalósulása idejében hatályban lévő, a tanácsokról szóló 1971. évi I. tv. alapján nem helytálló az alperes

azon hivatkozása, hogy a felperesi községek, mint társközségek közigazgatásilag elkülönültek és önálló költségvetéssel rendelkeztek volna. A közös tanács valamennyi perben álló községet egységesen igazgatott, a hét község területén lévő közvagyon egységesnek tekintendő.

Az 1990. évi LXV. tv. 107. §. (1) bekezdés c) pontja szerint önkormányzati tulajdonba kerülnek a lakossági szükségleteket kielégítő közművek építményei, vonalas létesítményei, berendezései, a település belterületi határán belül, az állam kizárólagos tulajdonába tartozó létesítmények kivételével.

A gázközmű vagyonnal összefüggő önkormányzati igények rendezéséről szóló 2001. évi LVI. tv. 1. §-a szerint e törvény célja, hogy eleget tegyen a Magyar Államot az önkormányzati törvény 107. §. (1) bekezdésének c) pontja alapján terhelő alkotmányos kötelezettségnek. A 2. §. (2) bekezdése szerint az 1993. augusztus 3-áig teljesített önkormányzati lakossági hozzájárulásból megvalósított vezeték beruházások után az önkormányzat az igazolt hozzájárulás alapján e törvény szerint járandóságra jogosult, amennyiben a vezeték ellenszolgáltatás nélkül 1995. december 31-ig átkerült a gázszolgáltató tulajdonába. A 3. §. (1) bekezdésében felhívott 1. számú melléklet szerint J. nagyközséget 116.463.031 Ft,- illeti meg.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperesek nem szétválással vagy kiválással jöttek létre, hanem az önkormányzati törvény alapján alapuló jogaikkal éltek, ennél fogva nem helytálló az alperesnek a 2001. évi LVI. tv. 3. §. (2) bekezdésére való hivatkozása, mely szerint a szétválással vagy kiválással létrejött felperesi településeket az alperessel azonos sorban tüntetné fel a melléklet a járandóságaikat illetően, ha arra jogosultak lennének, ugyanakkor mivel a melléklet a felpereseket nem nevesíti, ezért az állami térítés nem is illeti meg őket. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság megítélése szerint a peres felek, mint települések volt közös tanácsként egységesen voltak jogosultak az államtól a járandóságra. A gázközmű vagyon közös vagyon, a megosztás arra is kiterjedhetett volna, ennek hiányában a felperesek igénye a Ptk. 147. §. és 148. §. alapján a privatizált vagyon helyében lévő állami juttatásra terjed ki. A felperesek nem vitatták, hogy 1990. után további 730 m vezeték valósult meg, amelynek az államtól kapott összegre vetített értéke 6.183.000 Ft,-. Ennek a levonása után fennmaradó 110.280.000,- Ft lakosságarányos megosztásáról rendelkezett a megyei bíróság, melynek keretében a felperesek 39 %-os lakossági arányára tekintettel összesen 43.009.200 Ft megfizetésére kötelezte javukra az alperest.

A megyei bíróság, mint szükségtelent mellőzte az alperesnek az ÁPV. Rt. megkeresése iránt előterjesztett bizonyítási indítványát. E körben kifejtette, hogy a szakértő által felderített 12.843.000,- Ft forrás került a gázberuházásra fordításra, illetőleg ebből került a gázberuházás megvalósításra, ezen adatokat a szakértő az alperes adataiból merítette, és ezen beruházási érték ellenében kapta az alperes az államtól a megállapított járandóságot. Kifejtette azt is, hogy a felek közötti korábbi vagyonmegosztásra tekintettel a jelen perben a per tárgyát képező összeg elosztásán kívül más vagyonmegosztást a bíróság nem végezhetett, ezért szükségtelen bizonyítás lefolytatása annak felderítése iránt, hogy a felperesi községek területén a közös tanács fennállása alatt milyen fejlesztések valósultak meg, így az erre irányuló alperesi bizonyítási indítvány teljesítését is mellőzte a bíróság.

Az alperes fellebbezésében kérte, hogy az ítélet tábla elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperesi kereseti kérelmet utasítsa el, másodlagosan az ítéletet helyezze hatályon kívül és a megyei bíróságot kötelezze új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára. Hangsúlyozta, hogy tévedett a megyei bíróság, amikor a gázközmű vagyont s annak ellenértékét a felek közös tulajdonként kezelte. A felek közös tanácsot alkottak ugyan, de közigazgatásilag elkülönült, önálló települések voltak. A gázközmű kizárólagosan J. területén épült, a többi település gázellátását nem biztosította s azt nem is célozta. Az önkormányzati törvény (Ötv.) 107. §. (6) bekezdése szerint közös tulajdonba a több helyi önkormányzat szükségletét kielégítő közművek települések között építményei, vonalas létesítményei, berendezései kerülnek. Figyelemmel arra, hogy a gázközmű nem a közös tanácsot alkotó községek, hanem kizárólag az alperes szükségletét volt hivatott kielégíteni, közös tulajdon a peres felek között nem jött létre. Nem keletkeztetett tulajdoni igényt az a körülmény, hogy a gázközmű beruházás a közös tanács fennállása idején történt. Kifogásolta az alperes, hogy tisztázatlan maradt: a megyei tanács és az állami támogatások valóban célzott támogatások voltak-e, mert amennyiben ezt kizárólag a J. községben megvalósult gázközműhöz lehetett felhasználni, a célzott támogatás nem érintette a községi közös tanács valamennyi települését, így közös vagyont sem keletkeztethetett. Tisztázatlan maradt a lakossági támogatások kérdése is, továbbra is szükségesnek tartotta és indítványozta az ÁPV. Rt. megkeresését a gázközmű-beruházás forrásaira, így a lakossági hozzájárulásokra vonatkozó kimutatások megküldése végett.

Utalt arra, hogy amennyiben a kizárólag J. területén található gázközmű közös vagyon, úgy a további, ugyancsak más községek területén található beruházások közös tulajdoni jellege is megállapítható, az alperes tehát jogosan kéri ezeknek a kérdéseknek a tisztázását.

Hivatkozott arra, hogy az alperes által kapott ellenérték részben készpénz, részben kötvény volt, a kötvények értékéről ugyanakkor az eljárás során nem esett szó. Amennyiben a felperesek igénye akár részben is alapos, a közös tulajdon képező gázközmű helyébe lépett vagyont érinti a közös tulajdon megszüntetése, a közös tulajdon megszüntetési módjáról is döntenie kellett volna, e körben a közös tulajdon természetbeni megosztása is szóba jöhetne.

A másodfokú eljárás során hangsúlyozta az alperes, hogy a jogvita elbírálásához elengedhetetlen a lakossági hozzájárulás mértékének a vizsgálata, mert a J. község lakossága által befizetett pénzeszközök eredményeként megvalósult beruházás alapján kapott juttatásra a felperesi önkormányzatok nem tarthatnak igényt. Ugyanígy jelentősége van az egyes vállalatok, intézmények által nyújtott támogatásoknak is.

Az alperes állította, hogy a gázberuházás 1989-ig megvalósuló szakasza a szakvéleményen foglaltakkal ellentétben jóval több, mintegy 18.000.000,- Ft költséggel valósult meg.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az ítélet helybenhagyását kérték. Utaltak arra, hogy a perben lehetőségében állt az alperesnek, hogy a rendelkezésére álló dokumentumokkal a lakossági hozzájárulást igazolja, ezt azonban elmulasztotta.

Nem vitatták, hogy jelentős lakossági hozzájárulással valósult meg a beruházás és a szakértő által meghatározott 12.840.000,- Ft-ot meghaladta a beruházás bekerülési

költsége. Hangsúlyozták, hogy az államtól kapott összegnek a lakossági hozzájárulással összefüggésbe hozható részére nem tartanak igényt. A lakossági hozzájárulás összegét a felperesek 6.119.029, - Ft-ban fogadták el arra tekintettel, hogy az elsőfokú eljárásban az alperes ezt az összeget maga jelölte meg.

A fellebbezés az alábbiak szerint részben alapos.

Az ítélet tábla teljes mértékben osztotta az elsőfokú bíróságnak azt a jogi álláspontját, hogy a közös tanács valamennyi perben álló községet egységesen igazgatta, a hét község területén lévő közvagyon ilyen szempontból egységesnek tekintendő. A közös tanács olyan egységes jogalanyként működött, amely az anyagi eszközökkel való gazdálkodást valamennyi község érdekének biztosítására volt köteles folytatni. A beruházások közös tanácsi költségvetési forrásai – beleértve a céltámogatásokat is – közös forrásnak és az ezáltal létrehozott vagyongyarapodás is – függetlenül a beruházás kivitelezésének helyétől – közös vagyonnak minősül. Az Ötv. 104.§ (2) bekezdéséből kitűnik, hogy a közös tanács vagyona az önálló képviselőtestület létrehozó önkormányzatok, mint jogutódok közös tulajdona lesz. Ilyennek minősül a gázvagyon, illetve a 2001. évi LVI. tv. folytán helyébe lépett igény, juttatás.

Helyesen mutatott rá a megyei bíróság, hogy a per tárgyát a gázközmű-vagyonnal kapcsolatos juttatás megosztása képzí, nem releváns, hogy a közös tanács fennállása idején a felperesi településeken milyen beruházások valósultak meg. Az ennek feltárására irányuló alperesi bizonyítási indítvány mellőzésére alappal került sor.

Tévedett ugyanakkor a megyei bíróság, hogy nem tulajdonított jelentőséget az „önerős” lakossági hozzájárulás tényének.

A közös vagyon megosztásakor nem lehet – úgy, mint a közös költségvetési forrásokból megvalósított finanszírozást – valamennyi volt társközség javára közös vagyont keletkeztető hozzájárulásnak tekinteni a beruházással közvetlenül érintett ingatlanok tulajdonosainak (a jelenlegi alperes község lakóinak) pénzbeli vagy munkavégzésben megnyilvánuló egyéb anyagi hozzájárulását. De figyelmen kívül hagyni sem lehet a közös költségvetésen kívüli, az érintett lakosság hozzájárulásából származó források értékét, hanem ezeknek az összberuházás értékén belül képviselt arányából kiindulva kell a peres felek járandóságát meghatározni, s J. község lakónak „önerejét” csak az alperes javára elszámolva kell megosztani a 2001. évi LVI. tv. alapján kapott vagyoni ellentételezést.

Az ítélet tábla megítélése szerint ugyanakkor - az alperesi hivatkozással ellentétben - a vállalatok, intézmények, közületek által biztosított hozzájárulást már nem indokolt a közvetlen lakossági hozzájárulással azonosan kezelni, e tekintetben már nincs olyan szoros összefüggés, mint a lakossági hozzájárulásoknál, hisz a közületek általában nemcsak J. lakóira, hanem a tagi, munkavállalói, fogyasztói, ügyféli, vásárlói stb. minőségben bizonyára velük együtt érintett társközségi lakosság érdekekre is figyelemmel nyújtották támogatásukat.

Az elsőfokú bíróság a lakossági hozzájárulásokkal kapcsolatos eltérő álláspontjából adódóan ezek mértékét nem vizsgálta és e tekintetben nem vette figyelembe az alperes által előterjesztett bizonyítási indítványokat sem, a Pp. 3. §. (3) bekezdésében foglaltakkal ellentétben nem tájékoztatta az alperest, hogy neki kell bizonyítania,

mennyi volt a lakossági hozzájárulás aránya az 1990. előtti beruházás bekerülési költségén belül. E körben elmaradt a bizonyítékok előterjesztésére való felhívás és a Pp. 141. §. (6) bekezdésére való figyelmeztetés is. Erre tekintettel az ítéletábra az alperes által a fellebbezési eljárásban előadott új tényállítások és bizonyítékok figyelembevételét a Pp. 235. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére sem mellőzhette.

A másodfokú eljárás során a felperesek sem vitatták azt az alperesi állítást, hogy az 1990. előtt megvalósult gázberuházás költsége az elsőfokú eljárásban beszerzett szakértői véleményben foglalt összeget meghaladta és jelentős lakossági hozzájárulás is felhasználásra került. Az alperes által csatolt terjedelmes, de egymással részben ellentétes tartalmú kimutatások azonban nem tették lehetővé annak megállapítását, hogy mennyi volt a beruházás teljes költsége és ebből mennyit tett ki a lakossági hozzájárulás. Ennek tisztázásához a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű kiegészítése szükséges, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A megismételt eljárásban a fentiekben meghatározottak körében az elsőfokú bíróságnak tájékoztatnia kell a Pp. 3. §. (3) bekezdésében foglaltak szerint a peres feleket a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyítás sikertelenségének jogkövetkezményeiről.

A 2001. évi LVI. tv. 2. §. (2) bekezdése szerint az 1993. augusztus 3-áig teljesített önkormányzati, lakossági hozzájárulásból megvalósított vezetékberuházások után – az igazolt hozzájárulás alapján – került megállapításra az alperes javára a törvény mellékletében meghatározott összeg. Erre figyelemmel nem mellőzhető az ÁPV. Rt. megkeresése iránt előterjesztett alperesi bizonyítási indítvány teljesítése, hiszen az ÁPV. Rt. előtt igazolt, illetőleg általa igazoltnak elfogadott hozzájárulásra tekintettel, ezen összeg nagyságával arányosan került meghatározásra az alperesi önkormányzat javára a jogszabály mellékletében megállapított járandóság. Elsősorban tehát az ott igazolt hozzájárulás (és ezen belül az ott igazoltnak elfogadott lakossági hozzájárulás aránya) képezheti a felek közötti elszámolás kiinduló pontját. Az ÁPV. Rt. megkeresése útján feltárt adatokkal szemben, eltérő adatok bizonyítása annak a kötelezettsége, akinek ez érdekében áll.

A felperesek maguk sem vitatták, hogy az elsőfokú eljárás során beszerzett szakértői véleményhez képest magasabb volt a beruházás költsége és részben lakossági hozzájárulásból valósult meg. Ez a körülmény, továbbá az alperes által a másodfokú eljárás során becsatolt kimutatások, igazolások, összesítések és az azok alapjául szolgáló alperesi iratok és az ÁPV. Rt.-től beszerzendő adatok mindenképpen érintik a korábbi szakvélemény megállapításait, így szükség van a bekerülési költség, illetőleg a beruházásra felhasznált források vonatkozásában annak kiegészítésére.

Tisztázandó ugyanakkor az is, hogy 1990-ig melyik szakaszáig ért el a gázberuházás, ugyanis az alperes által a másodfokú eljárás során szolgáltatott adatok a korábbiakkal ellentmondásban állnak.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a 2001. évi LVI. tv. 4. §. (2) bekezdése szerint az alperes a jogszabály mellékletében megjelölt járandósághoz részben készpénzzel, részben pedig szabadon átruházható államkötvények formájában jutott hozzá, így a

felperesi igény teljesítése során a készpénz mellett az értékpapírok megosztásáról is határozni kell.